בלק

א. מ'האָט שוין געריעדט פיל מאל[1] וועגן די שמות הסדרות, אַז ווי‌באַלד די נעמען זיינען באַשטימט געוואָרן ע"פ מנהג ישראל, ומנהג ישראל תורה היא, זיינען זיי תורה'דיקע נעמען.

לפ"ז איז שווער צו פֿאַרשטיין בפרשתנו: די גמרא זאָגט[2], אַז א מענטש זאָל ניט אַנרופן זיין זון מיט א נאָמען פון א רשע („שם רשעים ירקב[3] . . דלא מסקינן בשמייהו") — איז ניט גלאַטיק: ווי האָט מען קובע געווען צו אַנרופן א סדרה בתורה מיטן נאָמען „בלק"[4], וואָס ער איז געווען א רשע, ביז אַז חז"ל זאָגן[5] אַז ער האָט פיינט געהאַט אידן „יותר מכל שונאים"?

מען קען ניט פֿאַרענטפערן אַז „ס'ניטאָ קיין בריריה" ווייל שם הסדרה דאַרף זיין לויט התחלת „הסדרה" — וואָרום אדרבא לויט דעם ווערט אַז עיקר'דיקע קשיא פֿאַרוואָס רופט מען ניט די סדרה מיטן ערשטן וואָרט פון דער סדרה וירא, ע"ד וירא (בקמ"ץ), ויצא א.ז.וו.

אויך דאַרף מען פֿאַרשטיין: דער נאָמען פון א סדרה (ווי דער לשון-קודש'דיקער נאָמען פון יעדער זאָך[6]) גיט אַרויס דעם תוכן הסדרה[7] — ובנדו"ד איז רוב הסדרה בעניני ונבואות בלעם, און אויך בחשיבות בתוכנה זיינען לויט פשוטו ש"מ — די ברכות וואָס ער האָט געבענטשט אידן (וועלכע זיינען ברכות נעלות ביותר), און נאָכמער: דאָס איז כולל אויך זיין נבואה וועגן „אחרית הימים"[7], ובפרט — ווי דער רמב"ם איז מאריך בספרו יד החזקה[8] אַז „נבא בשני המשיחים במשיח הראשון שהוא דוד . . ובמשיח האחרון" —

וואָס פאַר א שייכות האָבן די ברכות און נבואות צו בלק, וואָס האָט פיינט געהאַט אידן און געוואָלט זיי שלעכטס טאָן? ער איז דאָך געווען מער ניט ווי א סיבה חיצונית וועלכע האָט אריינ־געבראַכט בלעם'ן בכל זה.

ב. לכאורה קען מען פֿאַרענטפערן (די ערשטע שאלה), אַז דאָס איז ע"ד ווי דער דין לגבי דעם איסור צו דער־מאָנען א שם ע"ז („ושם אלקים אחרים לא תזכירו גו'"[9]) — אַז „כל עבודת כוכבים הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה"[10]; ועד"ז בנדו"ד, אַז דער איסור „דלא מסקינן בשמייהו (פון רשעים)" איז ניט חל אויף א שם וואָס איז כתוב בתורה[11].

מען דאַרף נאָך אַבער פֿאַרשטיין: דאָס איז דאָך ניט מער ווי שלילת האיסור, אַז

---

1) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. וש"נ.
2) יומא לח, ב ובפרש"י שם.
3) משלי י, ז.
4) ראה בארוכה ע"ד שם „קרח" — לקו"ש ח"ח ע' 114 ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 187 ואילך. שיחת ש"פ קורח תש"מ.
5) תנחומא פרשתנו ב.
6) שער היחוד והאמונה פ"א.
7) פרשתנו כד, יד.
8) הל' מלכים פי"א ה"א.
9) משפטים כג, יג. מכילתא (ופרש"י) שם. סנהדרין סג, ב.
10) סנהדרין שם.
11) כ"כ החיד"א בשו"ת יוסף אומץ סי' יא (הובא בשד"ח כללים מע' הרי"ש כלל מא. ושם הביא מס' נחמד למראה דמתוספות (יומא שם. כתובות קד, ב) לא משמע כן. ע"ש). וראה לקמן הערה 47.

ביי אַ שם רשע הכתוב בתורה איז ניטאָ דער איסור, ס׳איז אָבער ניט קיין טעם לחיוב אויף צו באַנוצן זיך מיט דעם נאָמען — היינט פאַרוואָס האָט מען אויסגעקליבן דוקא דעם נאָמען (פון אַ רשע) „בלק״[12]?

נאָך שווערער איז צו פאַרשטיין לויט דער דיעה פון די בעלי התוספות וואָס פרעגן אויפן פסוק[13] „דבר אל בנ״י וגו׳ ויחנו וגו׳ לפני בעל צפון״ — „האיך אמר לו שיחנו על הים לפני בעל צפון והא אמרינן[10] אסור לאדם לומר לחבירו המתן לי בצד ע״ז פלונית״ — און זיי פאַרענטפערן, אַז דער איסור איז „דוקא לאדם״, אָבער ניט להקב״ה[14],

וואָס לכאורה איז תמוה (ווי אחרונים פרעגן[15]): דער דין איז דאָך אַז אַ שם ע״ז הכתוב בתורה איז מותר להזכיר[16] — אויך אַן „אדם״, כנ״ל[17]?

12) ראה עד״ז לקו״ש חי״ח ע׳ 11-310 (לענין שם „תמוז״).

13) בשלח יד, ב.

14) כ״ה בדעת זקנים (בתי׳ הא׳). ובתוס׳ הדר זקנים נשאר בצ״ע.

15) אור שמח הל׳ ע״ז פ״ה הי״א. הגהות הרי״פ פערלא לתוס׳ הדר זקנים (נדפסו בחומשים „מקראות גדולות״ הוצאת שולזינגער, כרך ששי).

16) וביותר תמוה, שהרי דין זה (דאם כתובה בתורה מותר) בסנהדרין שם, הוא בהמשך להדין שהובא בבעה״ת שם דאסור לאדם לומר לחבירו המתן לי כו׳.

17) עפמ״ש בשאילתות (נעתק לקמן הערה 24) דכל ההיתר הוא לאחרי שהוזכרה בתורה (דהתורה הוציאתה מכלל האיסור) — אפ״ל שקושייתם היא משום שעדיין לא נאמר „בעל צפון״ בתורה, וזה גופא היא שאלתם — איך אמר כן הקב״ה (ובמילא נכתב כן בתורה)? וע״ז מתרצים שאצל הקב״ה לא שייך מלכתחילה האיסור.

אבל לפי טעם היראים (שהובא לקמן סעיף ד) דע״ז הכתובה בתורה „ודאי נתבטלה״, וכש״כ לטעם הזהר (שהובא ביערות דבש ח״ב דרוש שני) שע״ז הכתובה בתורה יש להם צד קדושה (ע״ש), לכאורה אין מקום לקושייתם.

מוז מען מחלק זיין און זאָגן, אַז לויט די בעלי התוספות איז דאָס וואָס מותר להזכיר שם ע״ז הכתוב בתורה איז דאָס דוקא ווען דאָס איז סתם אַ הזכרה, אָן אַ צורך (חשיבות): אָבער אַ הזכרה לצורך (ווי „המתן לי בצד ע״ז פלונית״) וואָס דערמיט איז „נותן בה ממשות״[18] איז אסור אפילו ביי אַן ע״ז הכתובה בתורה[19].

ועפ״ז קשה יותר: ווי האָט מען קובע געווען דעם נאָמען „בלק״ אַלס אַ שם פון אַ סדרה בתורה, וואָס דאָס איז דאָך געוויס אַן ענין של חשיבות, ובפרט אַז דורך דעם ווערט דער נאָמען פאַר־אייביקט (התורה היא נצחית)?

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים הביאור אין דעם תירוץ הנ״ל פון די בעלי התוס׳ — אַז דער איסור להזכיר שם ע״ז איז „דוקא לאדם אבל לא להקב״ה״, דלכאורה איז דאָס תמוה:

וויבאַלד דער טעם האיסור איז (כנ״ל) כדי ניט אריינצוגעבן דערמיט אַ ממשות אין דער ע״ז — איז וואָס איז דער חילוק צי דאָס איז דורך אַ בשר ודם אָדער דורך הקב״ה? ואדרבה, דיבורו של הקב״ה גיט אַריין לכאורה מער תוקף ווי דיבורו של אדם, וע״ד מחז״ל[20] — דיבורו של הקב״ה חשיב מעשה?

בהשקפה ראשונה קען אויסזען, אַז כוונת בעלי התוס׳ איז, אַז לגבי הקב״ה

18) עיין הקס״ד דהרא״ש, ל׳ הטור יו״ד סקמ״ז וכפ׳ הדרישה ובט״ז שם שכתב: ורבותא זו יותר פשיטא. ולהעיר ממנ״ח (מצוה פו) דהא דלוקין רק בנודר ומקיים כי זו הזכרה שהיא כבוד להע״ז ולכן הוא לאו גמור.

19) דהאם בשביל שהוזכר שם ע״ז בתורה מותר ליתן בה ממשות?! והא שלא נמצא חילוק זה בפוסקים, י״ל משום דס״ל הטעם דכבר נתבטלה, או ע״ד לקמן הערה 48.

20) ב״ר פמ״ד, כב. ועוד.

איז ניט שייך קיין איסור (ווי די בעלי התוס' ברענגען די דוגמא פון דעם אז „הקב"ה יושב ודן את כל העולם אפילו בשבת כו' אע"פ שלישראל אסור") — אבער עס איז לגמרי ניט גלאטיק, ווארום חז"ל זאגן[21] (אויפן פסוק[22] „מגיד דבריו ליעקב גו"), אז „מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמור".

מוז מען זאגן דעם פשט אין תירוץ התוס', אז לגבי דעם אויבערשטן איז ניט שייך דער טעם האיסור[23] פון הזכרת שם ע"ז.

ד. קען מען דאס מסביר זיין לויט דעם וואס דער „יראים"[24] איז מסביר דעם טעם פארוואס „עבודת כוכבים הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה" — „כיון שהתורה הזכירה ודאי נתבטלה"; ובמילא איז ניטא קיין טעם פארוואס מ'זאל ניט טאָרן דערמאָנען איר נאָמען.

לערנענדיק דעם טעם בפשטות איז אבער ניט פארשטאנדיק: הא מנלן — פון וואנען איז די הוכחה אז ווייל „התורה הזכירה" איז עס א „ודאי" אז „נתבטלה"[25]?

נאכמער: מען געפינט געוויסע ע"ז וואס ווערן דערמאָנט אין תורה און זיינען ניט נתבטל געווארן[26], לדוגמא: די ע"ז פון „בעל פעור" (וואס ווערט דערמאָנט בפרשתנו[27]) און אעפ"כ איז זי ניט נתבטל געווארן[28].

ויש לומר, אז דער פשט אין יראים איז, אז די ע"ז „ודאי נתבטלה" ביי דעם איד (וואס יעדער איד איז דאך רצונו האמיתי[29] מקיים זיין כל ציוויי התורה) וואס דערמאָנט איר:

כשם ווי דאס וואס תורה דערמאָנט עניני (ושמות) ע"ז, איז דאך דאס אויף צו ארויסברענגען אז זיי זיינען אפס והבל ואין בם מועיל[30] וממש, זייער פאלשקייט, און דער טעות פון די וואס האבן געדינט די ע"ז

— ארויסברענגען ווי די ע"ז האט ניט געהאלפן די וואס האבן איר געדינט (ע"ד „אבדת עם כמוש"[31]): אדער, אז דאס וואס אידן האבן געדינט ע"ז האט געבראכט אויף זיי אן עונש (ווי דער־ציילט בסוף פרשתנו, אז „ויצמד ישראל לבעל פעור"[32] האט געבראכט א מגפה אויף אידן[33]). וכיו"ב[34] —

---

21) שמו"ר פ"ל, ט.

22) תהלים קמז, יט.

23) ראה שמו"ר שם גבי איסור שבת. וראה לקו"ש חי"א ע' 68 ואילך. וש"נ.

24) סי' עה (בהשלם — סי' רמה. ובשינוי לשון).

בשאילתות יתרו (סוף שאילתא נב) כתב „הואיל ומשתרי למקרי בתורה אישתרי", היינו דהתורה הוציאתה מכלל האיסור. וראה גם המשך לשון היראים שם ובתוספת ראם שם (אבל ראה לקמן בפנים). לבוש יו"ד סקמ"ז ס"ד. ולהעיר שמתוד"ה שלא (סנהדרין שם) משמע דלא כהיראים, שהרי כתבו דגם ע"ז הכתובה בתורה „לנדור ולקיים אסור" (אבל עפמ"ש לקמן בפנים י"ל דכ"ה גם להיראים, כי באופן זה מוכח שהע"ז לא נתבטלה אצלו).

25) אלא שבזה י"ל שהוא מכיון ד„מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמור" (כנ"ל).

26) כמו שהקשה בשו"ת חות יאיר סי' א (השגה י"א וי"ב).

27) כה, ג. שם, ה.

28) ראה משנה סנהדרין (ס, ב) „הפוער עצמו לבעל פעור". ושם (סד, א) מעשה בפועל.

ולהעיר מיהושע כב, יז. תוד"ה מפני סוטה יד, א. ספרי פינחס כה, יג. סנהדרין סב, ב. וראה אוה"ת משפטים ע' ארטו ואילך. לקו"ש חי"ד ע' 1327. לקו"ש חי"ח ע' 8-297. וש"נ.

29) רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

30) ירמי' טז, יט.

31) חוקת כא, כט.

32) כה, ג.

33) ראה פינחס כה, יח: המגפה על דבר פעור.

34) וראה גם הדוגמאות שהובאו בגמרא (סנהדרין שם. טושו"ע יו"ד שם) — „כרע בל קורס

קומט אויס, אז די הזכרת שם ע"ז בתורה ברענגט היפך וביטול החשיבות פון דער ע"ז, אדרבה — דאס איז מדגיש דעם שקר של הע"ז,

איז עד"ז ביי א אידן: ווען ער דער־מאנט א שם ע"ז הכתוב בתורה — איז דאס בהתוכן ווי ער איז כתוב בתורה — היפך החשיבות וממשות פון דער ע"ז, אזא ע"ז (וואס תורה האט שוין קלאר ארויסגעבראכט אז אין בה ממש) איז ביי אים „ודאי נתבטלה"[35], ובמילא (ווי דער יראים איז ממשיך) — „מאותה טעם שה־תורה מזכרת אותה (— אויף ארויסצו־ברענגען אז זי איז אפס) אנו רשאין להז־כירה"[36].

ויש לומר, אז דאס איז ע"ד ומעין דעם דין[37], אז „מותר להתלוצץ בע"ז[38]" — ווייל די הזכרת שם ע"ז אין דעם אופן, ברענגט היפך החשיבות להע"ז, פארקערט — דערמיט איז מען מבזה די ע"ז.

ה. עפ"ז איז אויך פארשטאנדיק וואס די בעלי התוס' זאגן אז דער איסור הזכרת שם ע"ז איז „דוקא לאדם אבל לא להקב"ה":

ווען אן אדם דערמאנט א שם ע"ז איז דאך רצונו להזכירה (ובפרט ווען דאס איז א הזכרה לצורך[39]) איז ער דערמיט מחשיב די ע"ז: אבער מצד הקב"ה איז ניטא קיין ארט ח"ו פאר דעם טעות פון ע"ז,

ואדרבה, דער „תוכן" פון דעם וואס דער אויבערשטער אלקים אמת זאגט דעם שם ע"ז (אדער עס שטייט אין תורת אמת), דערמיט גופא ווערט די ע"ז נתבטל, דיבור וגילוי האמת — איז מבטל ושולל אפילו א קס"ד פון דעם שקר פון דער ע"ז.

[וי"ל אז מהאי טעמא האט מען אויסגעקליבן דוקא דעם סימן פון „לפני בעל צפון" — דלכאורה: אמת טאקע אז „ודאי נתבטלה", אבער דאס איז עכ"פ ניט קיין לשון נקי'? — נאר ווייל דער־מיט גופא ווערט נתגלה ונתבטל השקר פון בעל צפון, ובמילא ווערט נתבטל אויך דאס וואס דער שקר פון ע"ז האט פריער מטעה געווען — אין וועלט[40]].

און עד"ז איז עס ביי א אידן: ווען ער דערמאנט א שם ע"ז (הכתובה בתורה) אין דעם אופן ווי זי איז כתובה בתורה[41] — איז ער דערמיט מזכיר ומדגיש דעם ביטול פון דער ע"ז.

דערמיט קען מען מסביר זיין וואס די גמרא[10] דערציילט א סיפור ווען אמורא וואס האט דערמאנט א שם ע"ז,

---

נבו' (ישעי' מו, א), „העורכים לגד שולחן" (שם סה, יא. וממשיך (שם, יב) „ומניתי אתכם לחרב גו").

35) ולהעיר מלבוש יו"ד שם (ס"ה) ד„מותר לומר לגוי אלקיך יהי' בעזרך . . שאין זה אלא דרך התלוצצות בעלמא". וראה לקמן בפנים ובהערה 37.

36) עפ"ז יומתק הא שבטושו"ע יו"ד שם לא כתבו (רק) „כמו בל נבו גד" (ע"ד לשון הרמב"ם הל' ע"ז ספ"ה), כ"א העתיקו הכתובים שבהם נזכרו שמות אלה — לרמז, שההיתר להזכירם הוא מפני שאופן הזכרתם הוא כמו שנזכרו בתורה (ששם מודגש ביטולם, כנ"ל הערה 34).

37) סנהדרין שם. טושו"ע שם ס"ה. — וע"פ המבואר בפנים יומתק הא שב' הדינים (דמותר להזכיר ע"ז הכתובה בתורה, ומותר להתלוצץ בע"ז) באים בהמשך זל"ז.

38) כ"ה בכמה דפוסים ראשונים דהטור שלא שלטה בהם הביקורת. ובדפוסים מאוחרים (ודפוסי שו"ע) ששלטה בהם הביקורת „באלילים" (ובטור: באלילים האלו).

39) שנותן בה ממשות, כנ"ל סעיף ב.

40) כמו שהוא (גם) בפשטות, דהא שציוה „ויחנו גו' לפני בעל צפון" הי' „כדי להטעותן . . משגיא לגוים ויאבדם" (פרש"י בשלח שם).

41) היינו שמודגש באמירתו שהו"ע הכתוב בתורה: משא"כ הזכרת שם ע"ז סתם כשהיא לצורך, הרי אדרבה, נותן בה ממשות ואסור גם אם כתובה בתורה (לדעת בעה"ת, כנ"ל סעיף ב).

און האָט דערבייַ מסביר געווען אַז ער האָט דאָס געמעגט טאָן ווייל עס איז כתוב בתורה, דלכאורה: צוליב וואָס דערמאָנען א שם ע"ז, אפילו וועו ער מעג דאָס, אויב ס'איז אין דעם ניטאָ קיין תועלת ותכלית?

נאָר די הסברה בזה איז כנ"ל: דער אמורא, וואָס כל ענינו איז תורה, האָט געזען א מצב[42] בעולם[43] (בקעה מצא[44]) וואָס פאַדערט ביטול פון דער ע"ז — איז עס ניט נאָר א היתר („מותר להזכיר"), נאָר עס איז פאָראַן א תועלת וצורך אין דעם — זייַן דערמאָנען די ע"ז איז ווי די הזכרה פון תורה[45] — ביטול הע"ז, כנ"ל.

ו. וי"ל אַז עד"ז איז אויך וואָס מ'רופט אַן די סדרה „בלק" (אע"פ אַז „לא מסקינן בשמייהו"):

כשם ווי דאָס וואָס תורה דערציילט וועגן בלק, איז דאָס כדי צו אַרויס־ברענגען ווי עס איז צעשטערט גע־ווארן מחשבתו הרעה „לכה נא ארה לי את העם הזה גו' אולי אוכל נכה בו גו'"[46], און דערפאָר איז דאָס ניט קיין סתירה צו „שם רשעים ירקב", ווייל אדרבה — אַזאַ דערמאָנונג איז נאָר מוסיף אין דעם גנאי[47] ורקב פון דעם שם הרשע;

עד"ז אויך בנוגע דער קריאת שם הסדרה מיטן נאָמען בלק: וועו אידן נוצן דעם שם „בלק" אלס דעם נאָמען פון א סדרה בתורה, מיינען זיי דאָך „בלק" ווי תורה רעדט וועגן אים, וואָס דאָס איז א זכרון (ניט לשם זכרון, נאָר פאַרקערט) וואָס קומט אַרויסברענגען דעם גנאי פון בלק[48].

ז. א טיפערער ענין אין דעם:

ביי בלק געפינט מען, אַז ניט נאָר איז מחשבתו הרעה צעשטערט געווארן (ע"ד דעם ענין פון ביטול ע"ז), נאָר נאָכמער: זיין דינגען בלעם'ן האָט גע־בראַכט א הוספה צו אידן — אַז אידן זאָלן געבענטשט ווערן מיט ברכות נעלות ביותר — וואָס דאָס איז א גרע־סערער אויפטו פון דעם וואָס ווערט אויפגעטאָן דורך ביטול ע"ז:

בשעת מ'איז מבטל ע"ז, וואָס די ע"ז עצמה איז דאָך א „כפירה באחדותו"[49] מוז זי אינגאַנצן נתבטל ווערן[50].

משא"כ מעשה בלק, האָט זיין רשעות, זיין שנאה צו אידן וואָס דערפאָר האָט ער געדונגען בלעם'ן, אויף „לכה נא ארה לי גו'", געבראַכט א סיוע והוספה[51]

---

42) וכן הי' כשבאו לפני בעל צפון שטעו המצרים שיעכב וכו' — ולכן הוצרך להזכירו כדי לבטלו.

43) ע"ד שלפני פורים צ"ל זכירת עמלק בכדי להזכיר מחה תמחה את זכר עמלק. וראה לקמן הערה 48.

44) עירובין ו, א. וש"נ.

45) ובפרט שהשם ע"ז שהזכיר הי' ע"ש הכתוב „כרע בל קורס נבו", שבזה „שב לצחוק על הפסילים" (רד"ק ומצו"ד ישע' שם).

46) פרשתנו כב, ו.

47) ראה יומא שם (ושם ע"א במשנה). וראה מגילה ספ"ג (כה, סע"ב) „האי מאן דסנאי שומעני' שרי לי' לבזויי". ולהעיר שדין זה בא בהמשך להדין דליצנותא דע"ז שריא.

48) ע"ד משנ"ת (לקו"ש חי"ד ע' 91) ד„זכור את אשר עשה לך עמלק" אינו סתירה ל„תמחה את זכר עמלק", כי ענינה זכירה לשם מחיית זכרו, ע"ש.

49) תניא פכ"ב. פכ"ד.

50) כי גם הניצוצות קדושה המלובשים בגקה"ט הם בתכלית ההעלם, עד שנחשך אורם (המשך תער"ב פרק שעד. סה"מ עת"ר ע' קג), ע"ד חתיכה נעשה נבילה (ד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה).

51) וי"ל שהוא ע"ד שע"י השור שהקריבו נביאי הבעל לבעל — בטלה עבודת הבעל וייתרה מזה שעובדי הבעל אמרו אח"כ ב' פעמים ה' הוא האלקים (מ"א יח, לט. וראה אוה"ת שם שב"פ „ה' הוא האלקים" הו"ע התשובה. וראה לקו"ש ח"א ע' 186).

צו אידן (ברכות נעלות ביותר)[52].

און דאָס איז אויך וואָס מ׳רופט אַן די סדרה „בלק״, ווייל דורך אים (און זיין דינגען בלעם) איז ארויסגעקומען א יתרון ביי אידן.

ח. וי״ל אַז דאָס איז אויך איינער פון די ביאורים וואָס נבואת בלעם איז פון די נבואות אין חומש[53] וואָס רעדט (באופן גלוי) וועגן „אחרית הימים״ (און די נבואה וועגן משיח׳ן וועט געבראכט להלכה אין רמב״ם[54], כנ״ל סעיף א) —

ווייל איינער פון די ענינים עיקריים וואָס וועלן זיך אויפטאָן „באחרית הימים״ איז דאָס וואָס אַלע אומות העולם וועלן נתתקן ווערן אין אַן אופן, אַז אַנשטאָט צו נוצן זייער תוקף אויף שולט זיין אויף אידן, וועט דער תוקף גופא גענוצט ווערן אויף מסייע זיין אידן, כמש״נ[55] „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך״;

און דעריבער איז דאָס געקומען אין נבואת בלעם, וואָס האָט דעם זעלבן ענין — אַז אָט דעם תוקף גופא (זיין כח הנבואה) מיט וועלכן בלק האָט גע־וואָלט דורכפירן דעם „לכה נא ארה לי גו׳״, האָט בלעם געמוזט נוצן אויף בענטשן אידן[56].

און דערפאַר איז דאָס אַ טייל פון דער סדרה „בלק״[57],

און די שלימות בזה ועמדו[58] זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכור־מיכם ואתם כוהני ה׳ תקראו גו׳ מלאכתם נעשית ע״י אחרים[59] — וועט זיין אין דער גאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש״פ בלק תשכ״ד)

---

52) ראה גם לקו״ש ח״ח ע׳ 121 (בפ׳ ענין הנסיון), ע״ד הנס דג׳ (וי״ב) תמוז*, שגם המגדים גופא (וע״י התוקף שלהם) הוכרחו לסייע בהשחרור והגאולה.

53) ראה ויחי מט, א. ת״א ורש״י שם, י. ועוד.

54) כי זה שהביא שם מש״נ (נצבים ל, ג) „ושב ה׳א גו״, וכן (שם הלכה ב) „אף בערי מקלט הוא אומר כו״ — הרי הוא ע״ד כללות ענין הגאולה, משא״כ בנבואת בלעם אומר כו״כ פרטים, כמפורט ברמב״ם שם. וראה בארוכה לקו״ש ח״ח ע׳ 271 ואילך.

55) ישעי׳ מט, כג.

---

*) ולהעיר שבשנה זו (תשמ״א) חל ג׳ תמוז בשבוע דפ׳ בלק, וי״ב־י״ג תמוז מתברכים מש״פ בלק.

56) ע״פ המבואר בפנים יובן הא שהרמב״ם (הל׳ מלכים שם) מדגיש „אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא כו״ (וראה לקו״ש הנ״ל הערה 23, 74). ולהעיר מברכות (יב, ב): בקשו לקבוע פרשת בלק בק״ש.

57) הטעם שהסדרה נקראת ע״ש בלק דוקא, ולא ע״ש בלעם (ויתחיל הסדרה: ויקרא בלעם ע״י בלק כי ראה בלק בן גו׳ — או כיו״ב) — נת׳ בשיחת ש״פ בלק תשל״ג (עפמש״נ בההפטורה (מיכה ו, ה) „מה יעץ בלק . . (ורק) ענה אותו בלעם״).

לכאורה הי׳ אפ״ל — כיון שבלעם אין לו חלק לעוה״ב (סנה׳ פי״א מ״ב) לא רצו לאסוקי בשמו — אבל אינו, כי הפי׳ שם דאפילו בלעם אין לו חלק לעוה״ב ומכש״כ בלק (ראה פיה״מ שם וכו׳).

58) ישעי׳ סא, ה־ו. ברכות (לה, ב). וראה רמב״ם הל׳ תשובה ספ״ט וסוף הל׳ מלכים (ודס׳ הרמב״ם בכלל) שאז יהיו בנ״י פנוין בתורה כו׳ ומלאה הארץ דעה גו׳.

59) קרוב לומר שזהו שינוי הביקורת וצ״ל: או״ה. וכן לקמן שם. — וראה זכרי׳ ח, כג: מכל לשונות הגוים. שבת לב, ב ופרש״י שם.